

Den kryptogamrika skogen vid Kallbolsfloten

Peter Turander, Orsa

Sommaren 1995 inventerade jag på uppdrag av miljökontoret i Orsa kommun myren Kallbolsfloten med dess närmaste omgivningar. Inventeringsområdet ligger drygt en mil norr om Orsa samhälle och gränsar i söder till Grönklitts vintersportanläggningar.

Den västligaste delen av Kallbolsfloten och den f.d. fäboden Övre Kallbolet, omgiven av grannaturskog av högsta skyddsklass, ligger i Mora kommun. Bäckens Hällvasslan som avvattnar myren är delvis omgiven av sumpskogar med mycket döda och döende träd, till stor del beroende på bäverdärmungar. För övrigt är detta en förhållandevis opåverkad myr, med ett flertal myrholmar med grova flerhundraåriga tallar, ton-träd och såväl färska som multnande lågor.

Under inventeringens gång påträffades 18 hotade arter av lavar och vedsvampar. Bland de anmärkningsvärda fynden kan nämnas **varglav**, som är något av en karaktärsart för Kallbolsfloten. Den påträffades på 204 växtplatser, huvudsakligen på talltorrakor, men även på döda grenar av levande tall, gran, tongran och dvärgbjörk, vilket tyder på en optimal miljö. Många torrkor har ymniga förekomster med stora fina exemplar. Fynd av spridda små exemplar av arten i perifera delar av myren utvisar att den befinner sig i ett expansivt skede.

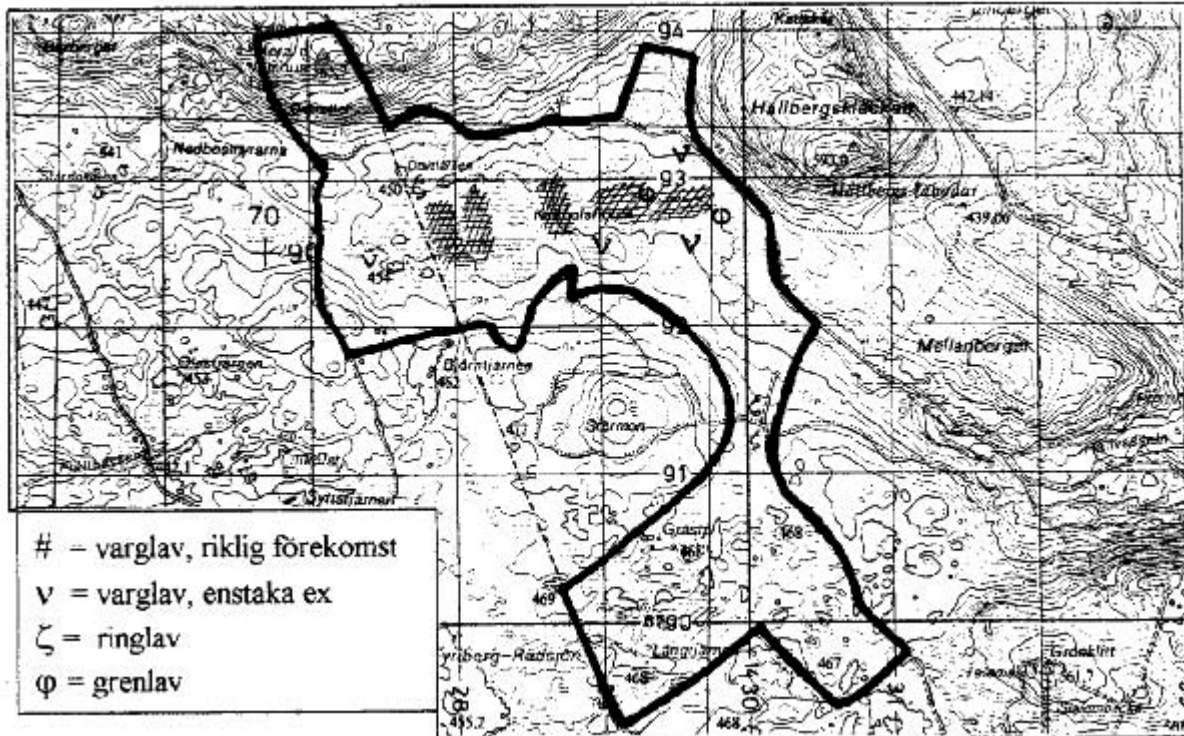
Ringlav förekommer på två lokaler i området. Båda lokalerna har förmodligen varit större förr i tiden, då de ligger intill gamla byggen och då de längsta exemplaren och de ymnigaste förekomsterna återfinns på de allra nedersta grenarna närmast marken. Detta tyder på att vindexponeringen har reducerat arten högre upp på träden.

Grenlav påträffades på tre margranar och på en torr tallgren alldeles intill Hällvasslan. Fyndet är ett av de sydligaste i Dalarna. Arten finns för övrigt i några små förekomster i Orsa - på Koppången och i närheten av Tjåberget.

Sceletocutis lenis påträffades på en tallåga. Det är en resupinat ticka som huvudsakligen förekommer på tallågor, gärna ganska murkna, vilket tyder på att arten är knuten till skogar med kontinuerlig tillgång på tallågor. Nybildandet av tallågor är en långsam process, vilket kan göra arten sällsyntare i framtiden.

På en granlåga vid Övre Kallbolet hittade Bengt Oldhammer lappticka under sin inventering av Mora kommuns naturskogar. Förutom ovan nämnda rödlistade arter hittades även **violettagrå tagellav, knottrig blåslav, brunpudrad nållav, ladlav, gränsticka, rynkskinn, ullticka, doftskinn, violmussling, rosenficka, stjärntagging, vintertagging** och **kötticka** (regionalt hotad).

Antalet tonträd på Kallbolsfloten är imponerande, liksom rikedomerna på gamla träd, där flera torde ha passerat 450-årsstrecket. Kallbolsfloten har därmed få motsvarigheter så här långt söderut i Dalarna.

Det avgränsade undersökningsområdet omfattar c:a 700 ha.

Några träd provborrades i brösthöjd och åldersbestämdes:

- Tall >423 år (borren nådde ej centrum)
- Tall 313 år
- Tall 425 år g 5 år
- Tall 310 år
- Tall 296 år
- Gran 303 år

För att uppskatta den totala åldern på tallarna bör ytterligare några årtionden läggas till då det kan ta upp till 30 år för en myrtall att nå brösthöjd.

Södra delen av undersökningsområdet omfattas av en skogs-/myrmosaik med gammal flerskiktad tallnatskog. Stubbar och många levande tallar bär spår av upp till tre bränder. Även några granar har brandljud. Ställvis finns en del lövinslag med björk, asp, sälg och rönn. Sydväst om Långtjärnen finns en björkbränna på ungefär ett hektar.

Kring Övre Kallbolets gamla fåbod i nordväst finns en gammal grov granskog av högsta skyddsklass, med mycket lågor i olika nedbrytningsstadier, där även flera lågaföreningringar kan observeras. Förutom rikligt med **violettagrå tagellav** finns här ett flertal rödlistade vedsvampar, som t ex **lappticka**.

Citerad litteratur:

- Aronsson, M., Hallingbäck, T. & Mattson, J-E. (red) 1995: Rödlistade växter i Sverige 1995. Artdatabanken. Uppsala.
- Oldhammer, B. 1992: Skyddsvärd naturskog i Mora, en inventering 1991-92. Mora kommun miljökontoret rapport 1:94, Länsstyrelsen Dalarna miljövårdsenheten 1994:4.
- Oldhammer, B. 1993: Skyddsvärd naturskog i Orsa, en inventering 1992-1993. Orsa kommun miljökontoret rapport 1:95, Länsstyrelsen Dalarna miljövårdsenheten 1995:1.
- Oldhammer, B. 1994: Grenlaven, *Evernia mesomorpha*, i Dalarna. SBT 88.